

Bijlage bij de beleidsnota 'Sport en Bewegen, meedoen is winnen'

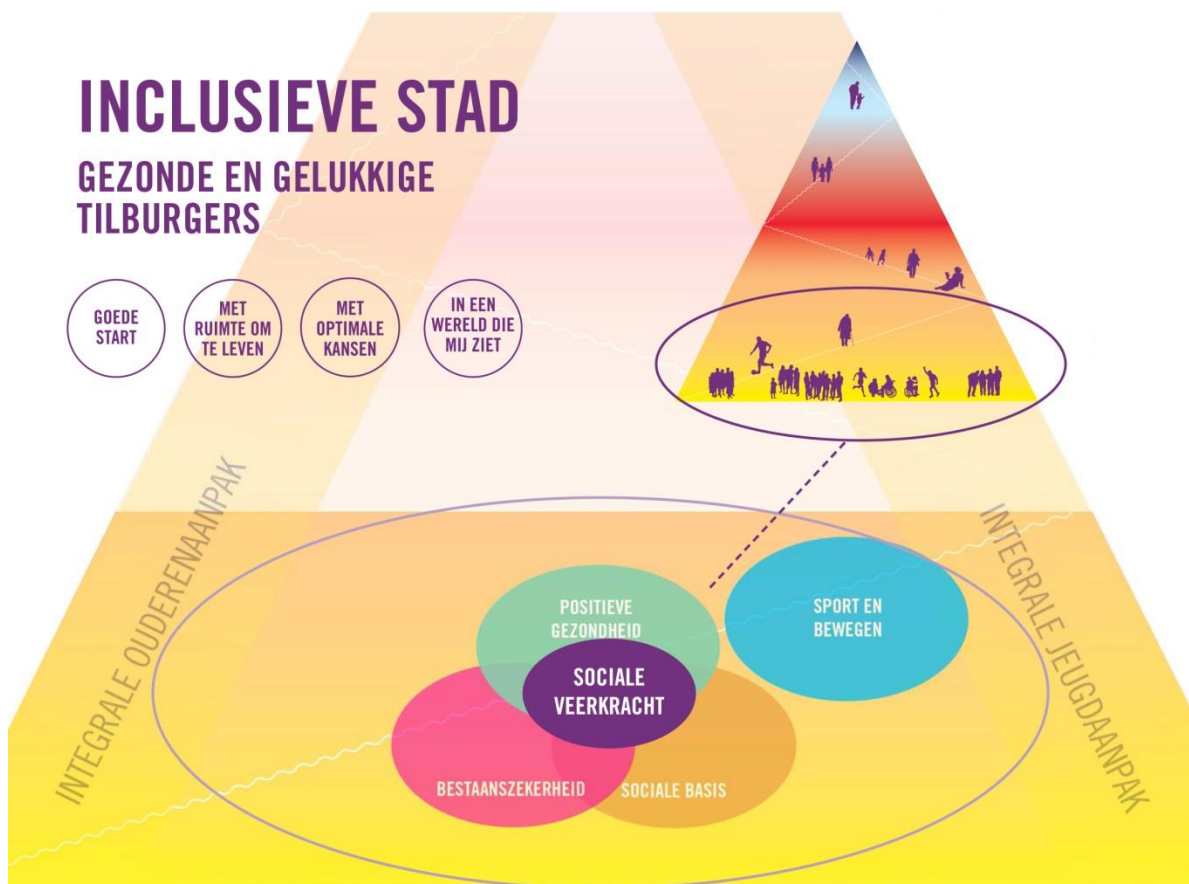
Deze bijlage geeft voor de beleidsnota "Sport en bewegen, meedoen is winnen" nadere doelen, indicatoren, streefwaarden voor 2024 en financiële kaders. Hiermee wordt richting gegeven voor de uitvoering van ons beleid.

Achtergrond

Tilburg wil een inclusieve stad zijn. Een stad met gezonde en gelukkige inwoners. Een stad waarin iedereen mee kan doen en erbij hoort. En een stad waarin voor inwoners die dit nodig hebben de extra aandacht en ondersteuning voorhanden is. Met de waarden van de Agenda Sociaal 013 (Goede Start, Ruimte om te leven, Optimale kansen en Wereld die mij ziet) als inhoudelijke drijvers, is het onze ambitie de preventieve kant binnen het sociaal domein te versterken. Dit doen we door het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg.

Het Bestuursakkoord 'Gezond en gelukkig in Tilburg' ligt aan de basis om de sociale veerkracht van de stad een flinke impuls te geven. Voor het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg hebben we vijf algemene doelen vastgesteld:

- Tilburgers voelen zich fysiek, emotioneel en sociaal gezond
- Tilburgers voelen zich verbonden met elkaar en hun omgeving
- Tilburgers ervaren bestaanszekerheid
- Tilburgers hebben mensen om zich heen waarop ze kunnen steunen
- Tilburgers zijn in beweging

De inzet op bestaanszekerheid, positieve gezondheid en de sociale basis draagt bij aan een stevig fundament voor alle Tilburgers. Aanvullend daarop versterken meerdere thema's, binnen de inclusieve stad, een sociaal en veerkrachtig Tilburg. Thema's zoals sport en bewegen, Tilburg in Perspectief, onderwijs, cultuur, integrale ouderen- en jeugd aanpak.

Het nieuwe beleid voor sport en bewegen is vervat in de nota: "Sport en bewegen, meedoen is winnen". In deze bijlage worden nadere doelen, indicatoren en streefwaarden uitgewerkt.

Sport is, behalve gewoon leuk en ontspannend, een belangrijk instrument voor gezondheid, welzijn en talentontwikkeling¹. Hier wordt op veel gebieden aan gewerkt; via een openbare ruimte die prikkelt tot sporten en bewegen, om de samenhang in een buurt te versterken, als vast onderdeel op scholen, maar ook binnen re-integratietrajecten voor onze werkzoekenden. We weten immers dat sport helpt om beter in je vel te zitten, waardoor het gemakkelijker wordt om stappen richting werk te zetten. Bovendien is sporten een mooie manier om anderen te ontmoeten, contacten op te doen en erbij te horen. De preventieve kracht van sport en beweging is groot en draagt zo bij aan andere sociale doelen.

We voeren in Tilburg al jaren een actief sportbeleid dat erop gericht is om zoveel mogelijk Tilburgers aan het sporten te krijgen en te houden. De grote groep actieve sporters blijven we zo goed mogelijk faciliteren. Want dit geeft onze stad en onze inwoners zoveel goeds, daar zijn we trots op. Onze uitgangspunten zijn: betaalbaar, toegankelijk, veilig en nabij.

We willen nu de beweging versterken waar we sport, naast doel op zich, nog meer als middel willen inzetten. Deelname aan sportieve activiteiten en bewegen heeft een (preventieve) werking op vele gebieden: meer inwoners blijven langer gezond en gelukkig, wat een positief effect heeft op de zorg- en ondersteuningsbehoefte. Sport en beweging verbindt mensen en geeft hen de mogelijkheid mee te doen in de maatschappij². Dit betekent dat we de focus meer verschuiven van sport alleen naar sport én bewegen. Ook gaan we de drempels verlagen om aan sport en beweegactiviteiten deel te nemen.

Deze beleidsnota is het resultaat van een intensief proces waaraan veel Tilburgse en Brabantse partijen, personen en collega's hun bijdrage hebben geleverd. Het resultaat: de inhoud van het nieuwe sport- en beweegbeleid wordt in Tilburg breed gedragen. Hij sluit aan bij de behoeften en actualiteiten in Tilburg en zorgt voor een duidelijke richting op de terreinen die aan sport en bewegen raken. Dit hebben we opgedeeld in drie pijlers, te weten:

1. Voorkomen en activeren
2. Ruimte benutten en creëren
3. Om trots op te zijn

Het is onze ambitie om impactgericht te werken. Daarvoor gaan we ook meer kennis- en data gedreven werken. De komende tijd zullen we gebruiken om het sport- en beweegbeleid te verstevigen en te verrijken. Dat betekent dat er aanvullende inzichten kunnen komen die leiden tot extra dan wel andere doelstellingen en indicatoren. Deze bijlage beschrijft per pijler de doelen, indicatoren en streefwaarden. Voor de pijler "Ruimte benutten en creëren" werken we het afwegingskader Accommodaties nader uit. Tenslotte komt de benodigde financiële inzet aan de orde.

---

¹ De Maatschappelijke waarde van Sport, Verwey-Jonker Instituut, 2011

² Maatschappelijke betekenissen van Sport, Mulier Instituut/ Kenniscentrum Sport, 2016

Pijler 1. Voorkomen en Activeren

Met voorkomen en activeren willen we de beweging van sport als instrument versterken. Sport en bewegen levert heel veel mensen plezier en energie op. En we kennen al heel lang de positieve neveneffecten. Het zorgt ervoor dat mensen meedoen, gaan samenwerken, nieuwe dingen leren en zich breed ontwikkelen. En bovenal levert het een belangrijke bijdrage aan de gezondheid en vitaliteit.³ Om de Tilburgers te prikkelen meer te sporten en te bewegen hebben we onderstaande doelen gesteld. Deze doelen richten zich vooral op sport als middel. Dit is de nieuwe beweging die we met de beleidsnota "Sport en bewegen, meedoen is winnen" willen realiseren. In lijn hiermee zijn ook de doelen en indicatoren opgesteld.

1. Iedere Tilburger in beweging krijgen en/ of houden.

Indicator	bron	2016	2020	2024
Percentage volwassen en ouderen dat voldoet aan de beweegrichtlijn	Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016 GGD'en, CBS en RIVM	49%	*	54%

*gegevens zijn in juni 2020 beschikbaar. Afhankelijk van het percentage 2020 kan de streefwaarde 2024 worden aangepast.

Indicator	bron	2016	2019	2024
Percentage van jeugd in de leeftijd 4 t/m 11 jaar dat minstens twee keer per week minimaal 1 uur sport of beweegt.	Onderzoek sportdeelname jeugd Gemeente Tilburg	74%	*	76%
Percentage van jeugd in de leeftijd 12 t/m 17 jaar dat minstens twee keer per week minimaal 1 uur sport of beweegt.	Onderzoek sportdeelname jeugd Gemeente Tilburg	72%	*	74%

*De resultaten over 2019 worden in juni 2020 gepubliceerd. Afhankelijk van het percentage 2020 kan de streefwaarde 2024 worden aangepast.

2. Meer passend sport- en beweegaanbod realiseren in samenwerking met partners die hun wortels in de wijken hebben en dicht bij de inwoners staan.

Indicator	bron	2020	2024
% Tilburgers dat tevreden is met het sport- en beweegaanbod*	Burgeronderzoek		+5% tov 2020

*Deze indicator gaan we nieuw opnemen in het burgeronderzoek. Tweede helft 2020 zal dit onderzoek worden uitgevoerd.

3. Meer sportverenigingen leveren een bijdrage aan het oplossen van maatschappelijke opgaven, onder andere met hun primaire rol als aanbieder van sportactiviteiten.

Indicator	bron	2017	2020	2024
% zeer maatschappelijk actieve verenigingen.	Verenigingsmonitor Tilburg/ Mulier Instituut	31%	*	35%

*Nieuwe verenigingsmonitor wordt in 2020 uitgevoerd.

³ Rapportage Sport 2018, SCP, Mulier Instituut

Pijler 2. Ruimte benutten en creëren

2.1. Accommodaties

Fysieke ruimte om te sporten of te bewegen is in Tilburg in grote mate aanwezig. Er zijn binnen- en buitensportaccommodaties, zwembaden en ijsbanen en ook de openbare ruimte wordt volop benut om actief bezig te zijn. Toch zijn er op ieder vlak kansen om het gebruik te optimaliseren.

Voor de komende periode maken we keuzes welke sportaccommodaties we aanvullend willen faciliteren of accommoderen. Als hulpmiddel voor het maken van deze keuzes, hebben we een afwegingskader sportaccommodaties opgesteld. In bijlage A is dit afwegingskader beschreven. In bijlage B is ter informatie een lijst met nu bekende accommodatievraagstukken opgenomen. Deze lijst is zeer divers en varieert van uitgewerkte plannen tot eerste ideeën. Deze vraagstukken zullen met behulp van het afwegingskader in 2020 worden afgewogen en wanneer er aanvullende financiële middelen nodig zijn, worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Voor de komende periode stellen we de onderstaande doelen, indicatoren en streefwaarden voor:

1. Iedere Tilburger kan de activiteit beoefenen in een accommodatie waar hij of zij behoefte aan heeft.

Indicator	bron	2017	2020	2024
% verenigingen dat (zeer) tevreden is over beschikbaarheid van gemeentelijke sportaccommodaties	Verenigingsmonitor 2017 Tilburg/ Mulier Instituut	63%	*	69%

* Nieuwe verenigingsmonitor wordt in 2020 uitgevoerd. Het streven is om het onderzoek voor het zomerreces af te ronden.

2. Voldoende sportaccommodaties.

Indicator	bron	2017	2024
Aantal sportvoorzieningen per 10.000 inwoners	Sport op de kaart	18,1	18,1*

*In zeer sterk stedelijke gebieden, wat ook van toepassing is op Tilburg, is de dichtheid 15,8 voorzieningen per 10.000 inwoners. De streefwaarde is om de huidige dichtheid in Tilburg minimaal te houden op het niveau van 2017.

3. Optimaliseren van gebruik van sportaccommodaties door de functie te verbreden en ze beschikbaar te stellen voor andere groepen en gebruikers.

Indicator	bron	2020	2024
% van de verenigingssportaccommodaties dat multifunctioneel wordt gebruikt.*	Verenigingsmonitor Tilburg/ Mulier Instituut		+10% Tov 2020

* Dit is een nieuwe indicator die we met ingang van 2020 toevoegen aan de verenigingsmonitor.

2.2. Sporten en bewegen in de buitenruimte

Naast de sportaccommodaties biedt het gebruik van de openbare ruimte enorme kansen. Stap de deur uit en er zijn tal van mogelijkheden om in beweging te komen. We leggen nadrukkelijk verbindingen met andere werkvelden, zoals openbare ruimte, mobiliteit en groen. Bij zowel nieuw te ontwikkelen gebieden als bij aanpassingen in de bestaande ruimte houden we rekening met de beweegbehoefte. We vertalen dit naar de volgende doelen en indicatoren:

1. Alle Tilburgers stimuleren om naar buiten te gaan en in beweging te komen.

Indicator	bron	2016	2019	2024
Percentage van jeugd in de leeftijd 4 t/m 11 jaar dat vindt dat er in de buurt voldoende voorzieningen in de openbare ruimte zijn om te sporten en bewegen	Onderzoek sportdeelname jeugd Gemeente Tilburg	82%	*	+5% t.o.v. 2019
Percentage van jeugd in de leeftijd 12 t/m 17 jaar dat vindt dat er in de buurt voldoende voorzieningen in de openbare ruimte zijn om te sporten en bewegen	Onderzoek sportdeelname jeugd Gemeente Tilburg	78%	*	+5% t.o.v. 2019
Percentage van volwassenen in de leeftijd 19 t/m 64 jaar dat vindt dat er in de buurt voldoende voorzieningen in de openbare ruimte zijn om te sporten en bewegen	GGD Gezondheidsmonitor	66%	*	+7% t.o.v. 2019
Percentage van senioren ouder dan 64 jaar dat vindt dat er in de buurt voldoende voorzieningen in de openbare ruimte zijn om te sporten en bewegen	GGD Gezondheidsmonitor	79%	*	+5% t.o.v. 2019

*De resultaten over 2019 worden in juni 2020 gepubliceerd

2. Bij zowel in nieuw te ontwikkelen openbare gebieden als bij aanpassingen in bestaande ruimte houden we rekening met de beweegbehoefte.
3. In samenwerking met andere beleidsvelden ontwikkelen we aantrekkelijke en levensloopbestendige speel-en beweegplekken.

Indicator	bron	2017	2020	2024
Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving (maakt op een vijfpuntschaal zichtbaar hoe de publieke ruimte in de woonomgeving scoort op de mogelijkheden voor sporten en bewegen)	Sport op de kaart/ Mulier Insituut.	2,5		2,6*

*Gemiddelde van de indicator voor zeer stedelijke gebieden Nederland is 2,45. Gezien onze ambitie willen we in 2024 minimaal 2,6 scoren op deze indicator.

Pijler 3 Om trots op te zijn

3.1. Talenten

Sport en bewegen maakt trots⁴. We zijn trots op onze gemeentelijke sportinfrastructuur; we zijn trots op prestaties die onze Tilburgers leveren: van niet bewegen naar in beweging komen, van bewegen naar ontwikkelen en samenwerken, en natuurlijk zijn we trots op al het talent en de topsport in onze gemeente. Deze trots willen we delen met de buitenwereld en inzetten om anderen te motiveren en te enthousiasmeren. We stimuleren dat kinderen en jongeren zelf leren ontdekken wat ze leuk vinden en waar ze goed in zijn. Brede talentontwikkeling dus, ook op andere terreinen dan sport alleen. Tilburgse sporttalenten met de potentie om door te groeien tot Nederlandse toppers of zelfs wereldtoppers, willen we stimuleren om tot het uiterste te gaan om die top te bereiken. Nog meer dan voorheen willen we op zoek naar maatwerkoplossingen, en samen met het onderwijs, sportverenigingen en topsportorganisaties de sporttalenten die onze stad rijk is zo optimaal mogelijk faciliteren. Dit resulteert in de volgende doelen en indicatoren:

1. Ieder kind kan zijn talenten optimaal benutten
2. Tilburgse sporttalenten faciliteren door samenwerking met onderwijs, sportverenigingen en topsportorganisaties

Indicator	bron	2016	2020	2024
Percentage sporttalenten en begeleiders, dat tevreden is met totale keten aan faciliteiten	Aanvullend onderzoek		*	+5%

*Deze indicator is nieuw en er zal onderzoek plaatsvinden in overleg met stichting topsportopleidingen Tilburg. Het streven is om dit onderzoek voor het zomerreces af te ronden.

3.2. Evenementen

Elk evenement levert plezier en dynamiek op. Vele breedtesportevenementen zijn een jaarlijks terugkerend onderdeel bij sportverenigingen. Topsportevenementen, van regionaal tot wereldniveau, doen incidenteel onze stad aan. We willen het sportbeleid verbinden met het beleid voor stadsprofilering en voor evenementen en kiezen voor topsportevenementen die passen bij het DNA van Tilburg. We focussen op meerjarentrajecten, waarbij we insteken op brede betrokkenheid van partners in de stad en waarin we groeien van breedte naar top, van kleinschalig naar wereldniveau. Het Topsportevenementenbeleid is integraal onderdeel van het Tilburgse evenementenbeleid. Bij de beoordeling van subsidieaanvragen voor sportevenementen is aansluiting bij het DNA van Tilburg een belangrijk criterium. Voor de periode 2020-2024 zijn de volgende doelen en indicatoren geformuleerd:

1. Meer sportevenementen die worden georganiseerd door Tilburgse sportverenigingen.
2. Jaarlijks een groot sportevenement passend bij het DNA van Tilburg.

Indicator	bron	2019	2024
Aantal sport- en verenigingsevenementen passend binnen de kaders van het Tilburgse evenementenbeleid	Gemeente Tilburg	24	30
Aantal grote internationale sportevenementen passend binnen de kaders van het Tilburgse evenementenbeleid			1

⁴ Rapportage Sport 2018, SCP, Mulier Instituut,

Interpretatie indicatoren en streefwaarden

Bij een paar doelen zijn ambitieuze streefwaarden genoemd, zonder dat er extra budget is. Daarnaast speelt bij een aantal indicatoren dat het gemeentelijke sportbeleid in beperkte mate invloed heeft en er geen sprake is van causale verbanden. Niet alle indicatoren hebben één op één verband met de geformuleerde beleidsdoelen, maar ze zijn gekozen omdat ze van de beschikbare indicatoren het meest geschikt zijn. In sommige gevallen zijn er nog geen nulmetingen, maar die komen snel beschikbaar.

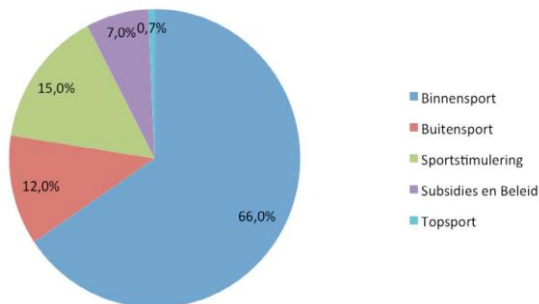
We zijn ons bewust van de onzekerheden, maar willen met het nieuwe beleid voor sport en bewegen de lat hoog leggen. We denken de doelen te kunnen realiseren in samenwerking met de partners in de stad en andere beleidsvelden. Streefwaarden beschouwen we als richtinggevend. We beseffen ons dat exogene factoren van invloed kunnen zijn op de waarden 2024.

Financiële kaders 2020-2024

Voor de periode 2020-2024 is het bestaande gemeentelijke budget (het saldo van begrote uitgaven minus begrote inkomsten) voor sport (€ 25,8 miljoen, budget 2020) uitgangspunt voor het realiseren van onze ambities.

Het grootste deel van dit budget is bestemd voor reguliere taken op het gebied van sport en is slechts zeer beperkt beïnvloedbaar. In lijn met bovenstaande algemene kaders zullen de beschikbare middelen, richtinggevend, in dezelfde verhoudingen als in 2020 worden verdeeld.

Sportbegroting Gemeente Tilburg

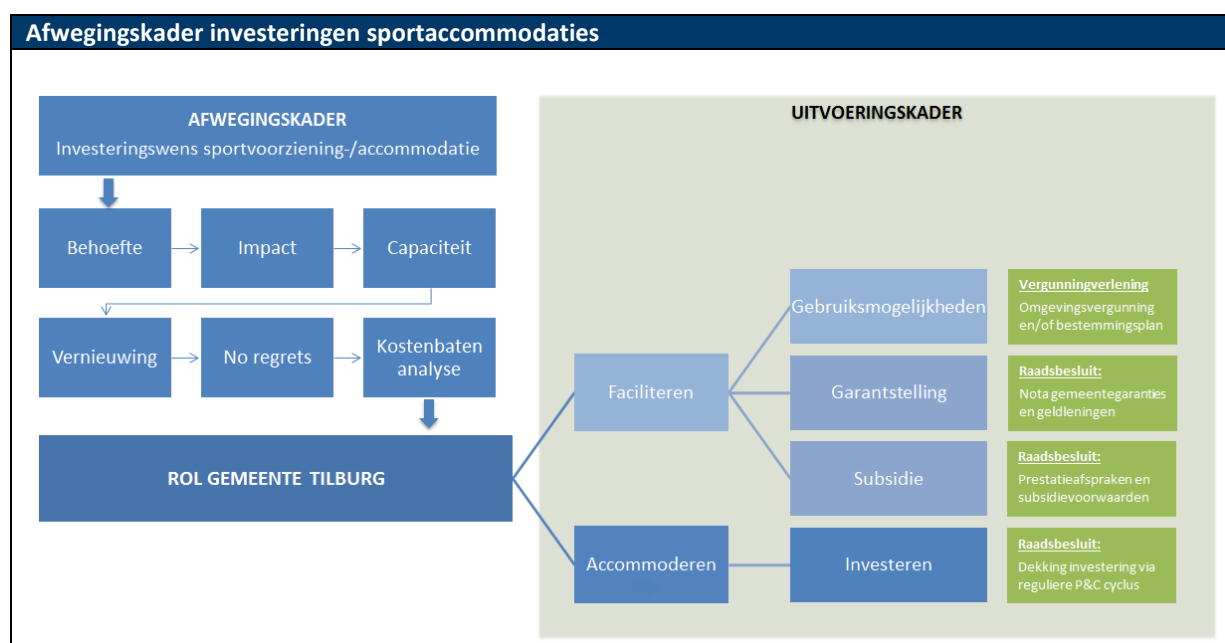

Voor de pijler "Ruimte benutten en creëren" is de verwachting dat er aanvullende middelen moeten worden gevonden om op basis van het afwegingskader investeringen te kunnen doen in sportaccommodaties. Op basis van het uitvoeringsplan accommodaties zullen voorstellen voor de periode 2021-2024 worden uitgewerkt. Wanneer deze uitwerking vraagt om aanvullende middelen, zullen we dat aan de raad voorleggen.

Bijlage A: Afwegingskader Accommodaties

In ons, eerder door de raad vastgestelde, sportbeleid heeft de gemeente in de kern twee mogelijke rollen ten aanzien van de sportaccommodaties: i. het accommoderen van sport (eigendom gemeente) of ii. het faciliteren van sport (privaat).

Voor alle investeringsvragen met betrekking tot sportaccommodaties hanteren we onderstaand afwegingskader. Dus zowel de eigen als private accommodaties. Het afwegingskader bevat een set elementen die ondersteuning bieden bij de integrale afweging of de gemeente wel of niet over gaat tot accommoderen of faciliteren. Dit is geen model dat volledig uitsluitel geeft, maar een hulpmiddel dat ondersteunt bij het maken van een integrale afweging en die transparant maakt. Als de afweging leidt tot een voorstel om een private accommodatie financieel te ondersteunen, zullen we dat aan uw raad voorleggen. Bij accommodatievraagstukken van zowel private accommodaties als bij gemeentelijke accommodaties, gaan we altijd het gesprek aan met de betreffende vereniging.

Toelichting afwegingskader

Item	Omschrijving
Behoefte <i>Is behoefte aantoonbaar?</i>	De investering in accommodatie/voorziening vervult een concrete behoefte nu en in de toekomst. De behoefte is aantoonbaar middels een behoefteanalyse. Voor sportaccommodatie/voorziening wordt uit gegaan van de normen en richtlijnen van de NOC*NSF, VSG en betreffende sportbond. De toetsing van de capaciteitsvraag gebeurt in 2 stappen; eerst toetsen we de vraag aan de richtlijnen en daarna aan de huuropgave van de vereniging bij het Sportbedrijf Tilburg. Wanneer een vereniging slechts één veld of minder nodig heeft, faciliteert de gemeente geen eigen complex. De vereniging kan bij een bestaande, grotere accommodatie onderdak zoeken.
Impact <i>Realiseren we impact?</i>	De investering in de sportaccommodatie/voorziening heeft duurzaam impact op beleidsdoelen van de gemeente Tilburg. De impact is meetbaar en wordt aangetoond.
Capaciteit <i>Is er knelpunt in capaciteit?</i>	Vraag en aanbod dienen duurzaam op elkaar te zijn afgestemd. Het uitgangspunt is dat we eerst bestaande accommodatiecapaciteit optimaal benutten. Pas als vast staat dat

	de behoefte niet in andere accommodatie kan worden ondergebracht, investeren of faciliteren we nieuwe accommodatie.
Vernieuwing <i>Is er een vernieuwend karakter?</i>	De investering draagt bij aan vernieuwing van de Tilburgse sportinfrastructuur. Als afgeleide van traditionele sporten ontstaan ook nieuwe sporten en vernieuwende concepten die geschikt zijn voor brede doelgroepen. Fysieke ruimte benodigd voor deze sport kan worden gevonden in bestaande accommodatie of op een nieuwe plek. Het vernieuwende karakter en kleinschaligheid t.o.v. traditionele sporten, verbreden en versterken de Tilburgse sportinfrastructuur.
"No-regrets" <i>Realiseren we voldoende impact met een geringe investering inclusief dekking</i>	Daar waar met een geringe investering waar reeds dekking voor is voldoende impact kan worden bereikt gaan we aan de slag.

Bijlage B: Nu bekende Accommodatievraagstukken*

Privaat
Sporthal en Turnhal (plan Kunst en Kracht, Volley Tilburg)
SVSSS (Kleedkamers en veld)
TC Stobblek (knel op huidige locatie)
Tilburg University (uitbreiding sportfaciliteiten; een sporthal en fitnessruimte)
Were Di Omni
Huisvesting Luto en Irene + aansluiting 't Gilde
Gemeentelijke accommodaties
Upgrade 2 sporthallen Stappegoor (tekort binnensportcapaciteit oplossen)
vv Jong Brabant (ombouwen natuurgrasveld naar kunstgrasveld)
Verplaatsing Atletiekvereniging Atilla = verplaatsing Atletiekbaan
Campus 013 (zoekt meer buitensportruimte)
TWC Pijnenburg (aanpassingen parcours)*
HSC (Verlichting softbalveld + upgrade trainingshoek)
TSV Gudok (tekort: pupillenveld en kleed-/wasruimte en berging)
Rugby Club Tilburg (upgrade trainingshoek)
Weredi Voetbal
Gymzaal Tilbria centrum
IJssportcentrum Tilburg (wel/geen uitbreiding)
Renovatie gymzalen*
FC Tilburg (nieuwbouw kleed-/wasvoorziening 2020 + aanvraag Kantine
WSJ (verplaatsingswens)

*Moeten nog worden afgewogen met behulp van het afwegingskader. Vragen variëren van uitgewerkte initiatieven tot eerste plannen. Er is nog geen of slechts gedeeltelijke financiële dekking.